جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

پێغەمبەرێ ئیسلامــێ موحەممەد
صەلات و سەلامێن خودێ ل سەر بن

رَسُولُ الإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ | كردي كرمنجي | كورمانجى

لژنا زانستی یا جڤاتا خزمەتکرنا
بابەتێن ئیسلامی ب زمانان

رَسُولُ الإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ

پێغەمبەرێ ئیسلامــێ موحەممەد
صەلات و سەلامێن خودێ ل سەر بن

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ
بِجَمْعِيَّةِ خِدْمَةِ المُحْتَوَى الإِسْلَامِيِّ بِاللُّغَاتِ

لژنا زانستی یا جڤاتا خزمەتکرنا
بابەتێن ئیسلامی ب زمانان

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پێغەمبەرێ ئیسلامێ موحەممەد ﷺ:

کۆرتییەك ل دۆر پێغەمبەرێ ئیسلامێ موحەممەدی[1] ﷺ کو تێدا دێ ناڤ و نەسەب و باژێر و هەڤژینێن وی دیار کەین، زێدەباری وێ پەیاما وی گازی بۆ کری و نیشانێن پێغەمبەرینییا وی و شەریعەتێ وی و هەلویستێ هەڤرکێن وی ل بەرامبەری وی.

١- ناڤێ وی و نەسەبا وی و باژێرێ لێ ژ دایك بووی و مەزن بووی:

پێغەمبەرێ ئیسلامێ: **موحەممەدێ کوڕێ عەبدوللاهی کوڕێ عەبدولموطەلیبێ** کوڕێ هاشمییە، ژ دویندەها ئیسماعیلێ کوڕێ ئیبراهیمییە (سلاڤ ل سەر هەمییان بن). بابەت یێ ب ڤی ڕەنگییە: پێغەمبەرێ خودێ ئیبراهیم ژ شامێ هاتە مەکەهێ و هەڤژینا وی هاجەر و کوڕێ وی

(١) ژ بەر وەرگێرانێ؛ من ڕژدی ل سەر هندێ کرییە کو هەردوو پەیڤێن (**موحەممەد پێغەمبەر**) پێکڤە بینم، لەوا بلا ئەڤ چەندە بەرچاڤ بهێتە وەرگرتن.

ئیسماعیل کو هێشتا یێ ب شیر بوو د گەل وی بوون، ڤێجا ئیبراهیم پێغەمبەر ب فەرمانا خودایێ مەزن؛ هەڤژینا خۆ و کوڕێ خۆ ل مەکەهێ هێلان و ل وێرێ ئاکنجی کرن، و پشتی کوڕێ وی مەزن بووی و بوویە گەنج، ئیبراهیم پێغەمبەر (سلاڤ لێ بن) هاتە مەکەهێ و د گەل کوڕێ خۆ ئیسماعیلی (سلاڤ ل سەر هەردووکان بن) کەعبەیا مالا خودێ یا حەرام ئاڤاکر، پشتی هنگی خەلك گەلەك ل دۆرێن کەعبێ کۆم بوون و مەکەهە بوو ڕۆگەهە و ئارمانجا وان کەسێن دڤیان عیبادەتێ خودایێ هەمی جیهانان بکەن و حەزا ئەنجامدانا حەجێ هەبیت، ڤێجا خەلك بۆ چەندین چەرخان هەر ل سەر عیبادەتێ خودێ و ئێکتاپەرستییا وی و ل سەر دین و ڕێبازا ئیبراهیمی (سلاڤ لێ بن) مان. پشتی هنگی سەرداچوون و لادان پەیدا بوو، گزیرتەیا عەرەبان ژی ڕەوشا وێ وەکی ڕەوشا هەمی دەڤەرێن دی یێن جیهانێ بوو و چەندین بابەتێن صەنەمپەرێسییێ د ناڤدا پەیدا بوون: وەکی عیبادەتێ صەنەمان، بنئاخکرنا کچان، زۆڕداریکرنا ل ژنان، ئاخڤتنا ژ درەو و بێبەختی، ڤەخوارنا عەرەقێ، کرنا زینایێ، خوارنا مالێ ئێتیمی و خوارنا ڕیبایێ... ل ڤی جهی و د ڤێ ژینگەهێدا ل سالا (**٥٧١ زایینی**)؛ پێغەمبەرێ ئیسلامێ موحەممەدێ کوڕێ عەبدوللاهی ژ دایك بوو کو

ژ دویندەها ئیسماعیلێ کوڕێ ئیبراهیمی بوو (سلاف ل سەر هەمییان بن)، بەری بهێتە سەر دونیایێ بابێ وی مر و پشتی ژییێ وی بوویە شەش سال؛ دایکا وی ژی مر و مامێ وی ئەبو طالبی ئەرکێ ب خۆدانکرنا وی ب ملێ خۆڤە گرت، ب ئێتیمی و هەژاری ژییا و خوارن و ڤەخوارن و جلکێن وی ژ کەدا دەستێ وی بوون.

٢- هەڤژینییەکا بەرەکەتدار د گەل خاتینەکا بەرەکەتدار:

دەمێ ژییێ وی بوویە بیست و پێنج (٢٥) سال، هەڤژینی د گەل خاتینەکێ ژ خاتینێن مەکەهێ پێکئینا کو ئەو ژی خەدیجەیا کچا خوەیلیدی بوو (خودێ ژێ ڕازی بیت) و خودێ چار کچ و دوو کوڕ ژێ دانە وی، کوڕێن وی هەر د زاروکینییێدا مرن و سەرەدەرییا وی د گەل هەڤژینا وی و د گەل خێزانا وی گەلەك یا جوان و تازە و ب ڤیان بوو، ژ بەر ڤێ چەندێ ژی هەڤژینا وی خەدیجایێ گەلەك حەز ژ وی کر، ل بەرامبەری ڤێ چەندێ؛ ئەوی ژی گەلەك حەز ژ وێ کر و خۆ پشتی مرنا وێ ب چەندین سالێن دریژ ژی وی ئەو ژبیر نەکر و دەمێ پەزمك ڤەکوشتبا؛ دا ل سەر هەڤالێن خەدیجایێ (خودێ ژێ ڕازی بیت) بەلاف کەت، وەك ڕێزگرتنەك بۆ وان و باشییەك د گەل خەدیجایێ و دەربرینا ڤیان و حەزژێکرنێ بۆ وێ.

٣- دەستپێکرنا وەحییێ:

موحەممەد پێغەمبەر ﷺ هەر ژ وی دەمێ خودێ ئەو ئافراندی؛ خۆدان ڕەوشتەکێ مەزن بوو و مللەتێ وی ئەو ب ڕاستگۆیێ دەستپاك ناڤکربوو و وی د کاروبارێن گەلەك مەزندا پشکداری د گەل مللەتێ خۆ دکر، بەلێ کەربێن وی ژ بابەتێن صەنەمپەرێسییێ ڤەدبوون یێن کو د ناڤ واندا د بەربەلاڤ و د ڤێ چەندێدا پشکداری د گەل وان نەدکر.

دەمێ ژییێ وی بوویە چل (٤٠) سال و وی دەمی ئەو ل مەکەهێ بوو؛ خودێ ئەو هەلبژارت کو ببیتە پێغەمبەر، ڤێجا مەلائیکەتێ وەحییێ جبریل (سلاڤ لێ بن) هاتە دەڤ وی و ئایەتێن دەستپێکێ ژ ئێکەم سووڕەت کو ژ قورئانێ هاتییە خوار د گەل خۆ بۆ وی ئینان، کو ئەو ژی گۆتنا خودێیە دەمێ دبێژیت:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢
اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤
عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥﴾

ئانکو: ((تۆ - ئەی موحەممەد - وێ یا بۆ تە هاتییە خوارێ ژ قورئانێ ب ناڤێ خودایێ خۆ یێ د ئافراندنێدا ئێکانە بخوینە

(١) ئەوێ هەمی مرۆڤ ژ خوینەکا هشـك و تەڕ ئافراندین (٢) تۆ وێ بخوینە یا بۆ تە هاتییە خوارێ و هندی خودایێ تەیە مەردینییا وی یا بەرفرەهە (٣) ئەوێ بەنییێن خۆ فێری نقیسینا ب قەلەمی کرین (٤) مرۆڤ فێری وی تشـتی کر یێ کو وی نەدزانی)) [سورة العلق: ١-٥].

پاشـی هاتە دەف هەڤژینا خۆ خەدیجایێ (خودێ ژێ ڕازی بیت) و دلێ وی یێ د لەرزیت، چیرۆکا خۆ بۆ ڤەگێڕا، ئەوێ ژی ئەو ئارام و پشـتڕاسـت کر و برە دەف پسـمامێ خۆ وەرەقەیێ کوڕێ نەوفەلی –وەرەقە بووبوو فەلّە و تەورات و ئنجیل هەردووک خاندبوون-، خەدیجایێ گۆتێ: پسمام؛ کا گوهێ خۆ بدە بڕازایێ خۆ کا چ دبێژیت! ئینا وەرەقەی گۆت: تە خێرە بڕازا تۆ چ دبینی؟ پێغەمبەرێ خودێ ژی ﷺ ئەو تشـتێ دیتی بۆ بەحسـکر و ڤەگێڕا، ئینا وەرەقەی گۆتە وی: (**ئەڤە ئەو وەحییە یا خودێ بۆ مووسـای ئینایە خوار**، خۆزی وێ ڕۆژێ ئەز گەنجەکێ ب هێز بام، خۆزی وێ ڕۆژا مللەتێ تە؛ تە ژ ناڤ خۆ دەردئێخیت ئەز یێ ساخ بام. ئینا پێغەمبەرێ خودێ ﷺ گۆت: ((ئەرێ ما ئەو دێ من دەرئێخن؟!))، گۆت: بەلێ، هەر زەلامەکێ ب وێ هاتی یا تۆ پێ هاتی؛ دۆژمناهییا وی یا هاتییە کرن و ئەگەر ئەز بگەهمە وێ ڕۆژێ؛

دێ ب هەمی ڕەنگان تە ب سەر ئێخم)).[1]

ل مەکەهێ قورئان ب دویف ئێک بۆ وی دهاتە خوار، جبریل (سلاف لێ بن) ئەو ژ دەف خودایێ هەمی جیهانان دئینا و بەرفرەهییێن پەیامێ بۆ وی دئینان.

بەردەوام گازی مللەتێ خۆ دکر بۆ ئیسلامێ، مللەتێ وی ژی ئەو پشتگوهڤە هاڤێت و هەڤڕکییا وی کر و بەرامبەری دەستبەردانێ ژ ڤێ گازییێ؛ مال و دەستهەلات پێشکێشی وی کرن، بەلێ پێغەمبەری ﷺ هەمی ڕەدکرن، مللەتێ وی ژی ئەو تشت گۆتنە وی یێن مللەتێن پێغەمبەرێن بەرێ گۆتینە پێغەمبەرێن خۆ: سێرەبەند، درەوین و بێبەختکار. ڕەوش ل بەر وی بەڕتەنگ کر و زێدەگاڤی و دەستدرێژی کرنە سەر وی ب خۆ و دویکەڤتی و صەحابییێن وی ژی تەپەسەرکرن، پێغەمبەر ﷺ هەر ل مەکەهێ ما و گازی بۆ ئایینێ خودێ کر و دەمێ وەرزێ حەجێ دهات؛ دچوو دەف خەلکی و دچوو د ناف بازارێن عەرەبان یێن وەرزی و ل وێری خەلک ددیت و ئیسلام پێشکێشی وان دکر، وی چ جاران دونیا و دەستهەلات و

(١) متفق عليه من حديث عائشة رضي الله عنها، صحيح البخاري (٢) ١/ ٧، وصحيح مسلم (١٥٢) ١/ ١٣٩.

ڕێبەری نەڤیا و چ جاران ب ڕێکا شیری خەلک نەترساند، وی نە چ دەستهەلات هەبوو و نە شاهە و مەلک بوو، هەر ل دەستپێکا گازییا خۆ قەبن خەلکی خواست و هەڤڕکی د گەل وان کر کو ئەو پەرتووکەکا وەکی قورئانا مەزن بینن و بەردەوام قەبن هەڤڕکێن خۆ دخواست، ڤێجا ئەوێن باوەری پن ئینای؛ باوەری پن ژ صەحابییێن وی ییّن قەدرگران (خودێ ژ هەمییان ڕازی بیت).

ل مەکەهن خودایێ مەزن ب دانا نیشان و موعجیزەیا مەزن قەدر و بهایێ وی مەزن کر کو ئەو ژی برنا وی بوو بۆ بەیتول مەقدیسێ و پاشی بلندکرنا وی ژ وێرێ بۆ ئەسمانی، و تشتەکێ دیار و ئاشکەرایە کو خودی هەردوو پێغەمبەرێن خۆ ئیلیاس و عیسا (سلاڤ ل سەر هەردووکان بن) ییّن برینە ئەسمانی، هەروەکی د ئایینێ موسلمان و فەڵەیاندا ئەڤ چەندە هاتییە بەحسکرن. پێغەمبەری ﷺ ل ئەسمانی فەرمان ب کرنا نڤێژێ ژ خودێ وەرگرت کو ئەڤ نڤێژەیە یا ئەڤرۆکە موسلمان ڕۆژانە پێنج جاران دکەن، دیسان ل مەکەهن ژی نیشان و موعجیزەیەکا دی یا مەزن پەیدا بوو، ئەو ژی ئەڤە بوو دەمێ هەیڤ بوویە دوو کەر هەتا موشرکان هەمییان ب چاڤێ خۆ دیتی.

کافرێن قورەیشییان هەمی ڕێك بکار ئینان بۆ ڕێگریکرنا ژ وی، ب ڤێ چەندێ ژی زێدەتر کارکر کو پیلانان بۆ بدانن و خەلکی ژێ ب ڕەڤینن و ڕکداری د داخوازکرنا نیشان و موعجیزەیاندا کر، دیسان هاریکاری ژ جوهییان خواست دا هندەك بەڵگەیان بدەنە وان کو بشێن ب ڕێکا وان بەڵگەیان گەنگەشە و دانوستاندنێ د گەل وی بکەن و خەلکی ژێ بدەنە پاش.

پشتی تەپەسەرکرن و زۆڕداریا قورەیشییان ل دژی موسلمانان بەردەوام بووی؛ پێغەمبەری ﷺ دەستویری دا باوەرداران ئەو بەرەڤ حەبەشەیێ مشەخت ببن و گۆتە وان: شاهەکێ دادپەروەر یێ ل وێرێ هەی و ل دەڤ وی زۆڕداری ل کەسەکێ ناهێتە کرن، ئەو شاهە ژی کەسەکێ فەڵە بوو، ڤێجا دوو کۆمێن باوەرداران بەرەڤ حەبەشەیێ مشەخت بوون، پشتی مشەختی گەهشتینە حەبەشەیێ؛ ئەوان کەسان ئەو ئایینێ موحەممەد پێغەمبەری ﷺ د گەل خۆ ئینای پێشکێشی شاهە نەجاشی کر و پشتی وی گوهە ل پەیاما ئیسلامێ بووی؛ موسلمان بوو و گۆت: ئەز ب خودێ کەمە ئەڤە و ئەوا موواسا (سلاڤ لێ بن) پێ هاتی ژ ئێك چرا دەردکەڤن، پشتی هنگی مللەتێ پێغەمبەری ﷺ بەردەوامی ب ئەزیەتدانا وی و صەحابییێن وی دا.

هـنـدەك ژ وان كـەســێـن د وەرزێ حـەجـێـدا بـاوەری ب پێغـەمبـەری ﷺ ئینـای؛ هنـدەك كـەس بوون كو ژ مـەدینێ هاتبوون و بەیعەت ب پێغەمبەری ﷺ دا ل ســەر ئیسـلامێ و ســەرئێخســتنا وێ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ چوو باژێرێ وان و وی دەمی باژێرێ مەدینێ ب (**یەسریب**) دهاتە ناڤكرن، پێغەمبەری ﷺ دەســتویری ب وان صــەحابییێن خۆ دا ییّن هێشــتـا ل مـەكـەهێ ماین كو بـەرەڤ مـەدینێ مشــەخت بن، ئـەو ژی مشـەختبوونە وێرێ و ئیسلام ل مەدینێ بەلاڤ بوو، هەتا وی ڕادەی مالەك ل مەدینێ نەما ئیسلام نەچووبیتە تێدا.

پشتی پێغەمبەری ﷺ سێزدە سال ل مەكەهێ دەڕبازكرین و تێدا گازی خەلكی كری بۆ ڕێكا خودێ، خودێ دەســتویری دا وی ئـەو بـەرەڤ مـەدینێ مشــەخت ببیت، لـەوا پێغـەمبـەر ﷺ بەرەڤ وی باژێریڤە مشـەخت بوو و بەردەوامی ب گازییا خۆ بۆ ڕێكا خودێ دا و ل وێرێ ژی بەردەوام شــەریعەتێ خودێ پارچە پارچە دهاتە خوار، پاشــی پێغەمبەری ﷺ دەســت ب هنارتنا هنارتییێن خۆ كر بۆ دەڤ ســەركێشـێن عەشـیرەتان و شـاهـ و مەلكان و گازی وان كر بۆ هاتنا د ناڤ ئایینێ ئیسـلامێدا، ژ وان كـەســێن پێغـەمبـەری ﷺ هنارتی فرێكرینـە دەڤ: شــاهـێ ڕومێ، شاهـێ فوڕسـێ و شاهـێ مصرێ بوون.

ل مەدینێ ڕوویدانا غەیرینا ڕۆژێ پەیدا بوو و خەلك ب دیتنا وێ ترسییان و ئەف ڕوویدانە کەقتە د وێ ڕۆژێدا یا ئیبراهیمێ کوڕێ پێغەمبەری ﷺ تێدا مری، لەوا خەلکی گۆت: ڕۆژ ژ بەر مرنا ئیبراهیمی غەیری، ئینا پێغەمبەری ﷺ گۆت:

«إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَكْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ، وَلَا لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا مِنْ آيَاتِ اللهِ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ».

ئانکو: ((باش بزانن کو ڕۆژ و هەیف ژ بەر مرنا کەسێ و ژ بەر ژیانا کەسێ ناغەیرن، بەلکی ئەو هەردوو ژ نیشانێن خودێنە و خودێ ب ڕێکا وان عەبدێن خۆ دترسینیت))[1].

ڤێجا ئەگەر پێغەمبەر ﷺ کەسەکێ درەوین با و ژ قەستا گۆتبا ئەز پێغەمبەرم؛ دا لەزێ کەت و خەلکی ژ درەو دەرئێخستنا خۆ ترسینیت و دا بێژیت: ئەڤە هەوە دیت ڕۆژ ژ بەر مرنا کوڕێ من غەیری، پا ئەگەر هوین من درەوین دەربێخن؛ دێ چ ب سەرێ هەوە هێت؟!

خودایێ مەزن پێغەمبەرێ خۆ ﷺ ب ڕەوشتێن تەمام جوانکر و خەملاند و ئەو ب ڤێ گۆتنا خۆ سالۆخەتکر:

(١) صحيح مسلم (١٠٩).

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝٤﴾

ئانکو: ((و هندی تۆیی تۆ یێ ل سەر ڕەوشتەکێ مەزن، ئەو ڕەوشـــتێ وی یێ باش ئەوە یێ د قورئانێدا هاتی؛ چونکی پێگیرییا ب ڕەوشتێ قورئانێ سالۆخەتێ وی بوو)).
[سورة القلم:٤].

ب هەمی ڕەوشـــتێن جوان دهاتە ســـالۆخەتکرن، وەکی ڕاســـتگۆی، دلســـۆزی، وێرەکی، دادپەروەری، مەردینی و وەفادارایێ هەتا د گەل دوژمن و هەڤڕکان ژی، دیسان حەز ژ هندێ دکر خێر و صـــەدەقەیان د گەل هەژار و بەلەنگاز و بێژن و کەسـێن پێدڤی و دەسـتکورتدا بکەت، یێ ڕژدبوو ل ســـەر هیدایەتا خەلکی و یێ دلۆڤان بوو د گەل وان و خۆ ل بەرامبەری وان کێم دکر و خۆمەزنکرن ل دەف نەبوو، هەتا وی ڕادەی کەســـێ بیانی دا هێت و دا ل پێغەمبەری ﷺ گەڕییێت و ئەو د ناڤ صـــەحابییێن خۆ دابوو، بەلێ وی ئەو نەدنیاســـی، لەوا دا پرســـیارا صـــەحابییێن وی کەت و بێژیت: کی ژ هەوە موحەممەدە؟

ژیاننامەیا وی نیشـــانەك بوو ل دۆر کەمال و تەمامەتی و جوانییێ د ســـەرەدەریکرنا د گەل هەمییاندا: دوســـت و نـەیاران، نێزیـك و دویران، مـەزن و بچویکان، زەلام و ژنـان، گیانەوەر و بالندەیان.

پشتی خودێ ئایینێ خۆ بۆ وی تەمام کری و پێغەمبەری ﷺ ب باشترین شێوە پەیاما خودێ گەهاندی، پێغەمبەر ﷺ د ژیێ **شێست و سێ سالییێدا** وەغرا دویماهییێ کر، ژ ڤان شێست و سێ سالان؛ **چل سال بەری پێغەمبەرینییێ بوون** و **بیست و سێ سال پشتی پێغەمبەرینییێ بوون**. پێغەمبەر ﷺ ل باژێرێ مەدینێ هاتە ڤەشارتن و وی چ مال و میرات ب دویڤ خۆڕا نەهیلا، ب تنێ هێستڕا وی یا سپی نەبیت ئەوا لێ سویار دبوو، د گەل ئەردەکی کو کرە خێر و صەدەقە بۆ گەشتیاران.[1]

هژمارا وان کەسێن موسلمان بووین و باوەری ب وی ئینای و ئەو ڕاست دەرئێخستی و دویڤچوونا وی کری گەلەك و گەلەك بوو و ل حەجا خاترخواستنێ پتری سەد هزار صەحابییێن وی حەج د گەل وی کر، ئەڤ حەجە ژی ب نێزیکی سێ هەیڤان بەری مرنا وی بوو، و بەلکی ئەڤە ئێك ژ نهێنییێن پاراستن و بەلاڤبوونا ئایینێ وی بیت، ب ڕاستی صەحابییێن وی یێن کو پێغەمبەری ﷺ ئەو ل سەر بهایێن ئیسلامێ و بنیاتێن وێ پەروەردە کرین؛ باشترین صەحابی بوون ژ لایێ دادی و زوهد و وەرع و وەفاداری و بەخشینێ

(١) صحيح البخاري (٤٤٦١) ١٥/٦.

بۆ ڤی ئاییننێ مەزن یێ وان باوەری پێ ئینای.

مەزنترین و باشـــترین صـــەحابییێن وی (خودێ ژ هەمییان ڕازی بیـت) ژ لایـێ بـاوەری و زانین و کریـارانڤە و ژ لایـێ دلســـۆزی و ڕاســـتەرئێخســـتن و بەخشـــین و ویرەکی و مەردینییێڤە: **ئەبو بەکرێ ڕاستگۆ** و **عومەرێ کوڕێ خەطابی** و **عوســـمانێ کوڕێ عەفانی** و **عەلییێ کوڕێ ئەبو طالبی** بوون (خودێ ژ هەمییان ڕازی بیت)، ئەڤە ژ وان صـــەحابییان بوون یێن بەری هەمییان باوەری ب پێغەمبەری ئینای ﷺ و ئەڤە خەلیفە و جێگرێن وی بوون پشـتی وی، ئەوێن پشـتی وی ئـالایـێ ئـاییـنـێ ئـیـســـلامـێ هەلگرتی، بەلێ وان چ تـایبەتمەنـدییێن پێغەمبەرینییێ ل دەڤ نەبوون و ئەو ب چ تشـتان ژ صـەحابییێن دی نەدهاتنە جوّداکرن کو ل دەڤ وان هەبن و ل دەڤ یێن دی نەبن (خودێ ژ هەمییان ڕازی بیت).

خودێ پەڕتووکـا خۆ کو پێغمبەرێ وی ﷺ پێ هـاتبوو د گەل سـوننەت و ژیاننامە و گوّتن و کریارێن وی ب وی زمانێ ئەو پێ ئاخڤتی پاراســـتن، ڤێجا - ب درێژاهییا دیرۆکێ - چ ژیاننامە وەکی ژیاننامەیا پێغمبەری ﷺ نەهاتینە پاراســـتن، بگرە خۆ ئەو ژی یا هاتییە پاراســـتن کا چاوا دنڤســـت، چاوا خوارن دخوار، چاوا ڤەدخوار و چاوا دکرە کەنی؟ و کا د ناڤ

مالدا چاوا سەرەدەری د گەل کەسوکارێن مالا خۆ دکر؟ ژیانا وی ب تەمامی ب هەمی ڕەوشێن ویڤە د ناڤ بەرپەڕێن ژیاننامەیا ویدا هاتییە پاراستن، ئەو ژی مرۆڤە و وی چ سالۆخەتێن خودایینییێ نینن و وی چ زیان و مفا د دەستاندا نینن، خۆ بۆ خۆ ژی.

٤- پەیاما وی:

خودێ موحەممەد ﷺ فرێکر پشتی کو شرک و کوفر و نەزانین ل هەمی جهێن ئەردی بەلاڤ بووی و چ کەس ل سەر ڕویێ ئەردی نەمابوون کو عیبادەتێ خودێ ب تنێ بکەن و چ شریک و هەڤالان بۆ دروست نەکەن، ب تنێ چەند کەسەکێن کێم نەبن ژ خۆدانێن پەرتووکێ، ڤێجا خودێ پێغەمبەرێ خۆ موحەممەد صەلات و سەلامێن خودێ ل سەر بن وەک دویماهیک پێغەمبەر فرێکر، خودێ ئەو ب هیدایەت و ئایینەکێ ڕوهن بۆ هەمی جیهانان فرێکر دا کو ب سەر هەمی ئایینان بکەڤیت و دا کو خەلکی ژ تاڕیاتییا شرک و صەنەمپەرێسییێ و کوفر و نەزانینێ بۆ ڕوناهییا تەوحید و ئێکتاپەرێسی و باوەرییێ دەربێخیت، پەیاما وی تەمامکەرا پەیاما پێغەمبەرێن بەری وی بوو (سلاڤ ل سەر هەمییان بن).

وی گازی کر بۆ وان هەمی تشتێن پێغەمبەر و هنارتییێن خودێ (سـلاڤ ل سـەر هـەمییان بن) گازی بۆ کری: **نوح، ئیبراهیم، مووسـا، سـولەیمان، داوود و عیسـا**، ژ باوەری ئینانێ کو ئەللاھ خودێ و چێکەر و ڕزقدەر و ژیندەر و مرینەر و خودانێ مولك و دەستھەلاتێیە، ئەوە کاران ب ڕێڤە دبەت و یێ دلوڤانـە، و کو خودێ چێکـەرێ هەمی تشـتـانە د گەردوونیدا، ژ وان تشـتێن ئەم دبینین و یێن ئەم نابینین و هەمی تشت ژ بلی خودێ چێکرییەکە ژ چێکرییێن وی.

هەروەسـا گازی کر بۆ پەرسـتنا خودێ ب تنێ و هێلانا پەرسـتنا ژ بلی وی، و ب باشـترین شـێوە دیارکر کو خودێ ئێکە و وی چ شریك و هەڤال نینن، نە د پەرسـتنا ویدا، نە د مولك و دەسـتھەلاتا ویـدا، نە د ئافراندنا ویـدا و نە د ب ڕێڤەبرنـا ویـدا، دیـار کر کو خودایێ بلنـد و دویر ژ هـەمی کێماسـییـان نە زارۆک ژێ بووینە و نە ژ دایـک بوویە، و چ هەڤکویڤ و وێنە ژی بۆ نینن و ناچیتە د ناڤ چ ئافراندییێن خۆدا و تێدا بەرجەستە نابیت.

دیسان گازی کر بۆ باوەری ئینانێ ب پەرتووکێن خودایی، وەکی (صوحوفێن) ئیبراهیمی و مووسای (سلاڤ ل سەر وان بن) و وەکی تەورات و زەبوورِ و ئینجیلێ، هەروەسـا

گازی کر بۆ باوەری ئینانێ ب هەمی پێغەمبەران (سـلاڤ ل سـەر وان بن) و وەسـا دانا کو هەر کەسـێ باوەرییێ ب پێغەمبەرەکێ ب تنێ نەئینیت؛ ئەڤە وی کوفری ب هەمی پێغەمبەران کرییە.

مزگینییا دلۆڤانییا خودێ دا هەمی خەلکی و کو خودێ ئەوە یێ کەفالەتا وان د دونیاییدا دکەت و ژیانا وان ب ڕێڤە دبەت و کو خودێ خودایەکێ دلۆڤانە، و ئەو ب تنێیە ئەوێ دێ ل ڕۆژا قیامەتێ لێپرسـینێ د گەل ئافراندییان کەت، دەمێ ئەو هەمییان ژ قەبرێن وان ڕادکەت و ڤەدژینیت و کو ئەو ئەوە یێ ب دەهـجارکی خەلاتێ باوەرداران ل سـەر کریارێن وان ییێ باش ددەت و خرابکاریێ ب گونەهەکێ ب تنێ و دێ بۆ وان نیعمەتا بەردەوام د ئاخرەتێدا هەبیت، هەر کەسـێ کوفرێ بکەت و کریارێن خراب بکەت؛ دێ جزایێ خۆ د دونیایێ و د ئاخرەتێدا بینیت.

پێغەمبەر موحەممەد ﷺ د گازی و پەیاما خۆدا شـانازی ب هۆزا خۆ یان وەلاتێ خۆ یان نەفسـا خۆ یا پیرۆز نەکریە و ئەو مـەزن نـەکرینـە، بەلکـی د قـورئـانـا پـیـرۆزدا نـاڤێـن ڤـان پێغەمبەران: نوحی، ئیبراهیمی، مووسـای و عیسـای (سـلاڤ ل سـەر وان بن) پتر ژ ناڤێ وی هاتییە، هەروەسـا د

قورئانا پیرۆزدا نە ناڤێ دایکا وی و نە ناڤێ هەڤژینێن وی نەهاتییە، بەلێ ناڤێ دایکا مووسای پتر ژ جارەکێ د قورئانێدا هاتییە و ناڤێ مەریەمێ (سلاڤ لێ بن) سیهە و پێنج جاران هاتییە.

هەروەسا موحەممەد پێغەمبەر ﷺ یێ پاراستی و (مەعصومە) ژ وان هەمی تشتێن دژی شەرع و ئەقل و خۆرستییێ (فیترەتێ) بن یان ژ وی تشتێ ڕەوشتێ ساخلەم ڕەت بکەت، چونکی هەمی پێغەمبەر (سلاڤ ل سەر وان بن) د وی تشتێ ژ خودێ دگەهینن د پاراستینە ژ کرنا خەلەتی و گونەهێ و چونکی ئەو هاتینە ڕاسپاردن ب گەهاندنا فەرمانێن خودێ بۆ عەبدێن وی و تشتەك ژ تایبەتمەندییێن خودایینییێ یان پەرستنێ ل دەڤ پێغەمبەران نینە؛ بەلکی ئەو ژی وەکی هەمی مرۆڤێن دی مرۆڤن، ب تنێ خودایێ مەزن وەحییێ بۆ وان دهنێریت ب پەیامێن خۆ.

ژ مەزنترین بەڵگەیان ل سەر هندێ کو پەیاما موحەممەد پێغەمبەری ﷺ وەحییەکە ژ دەڤ خودێ؛ ئەڤەیە کو هەتا ئەڤرۆکە ئەو یا بەردەوامە و یا هەی و هەروەکی وی دەمییە یێ ئەو تێدا ژیای و پتر ژ ملیارەکا موسلمانان دویڤچوونێ

بۆ دکەن و جێبەجێ دکەن، ئەرکێن وێ ییّن شــەرعی وەکی نڤێژ و زەکات و ڕۆژی و حەج و ژ بلی وان بێی چ گوهۆڕین یان تێکدان جێبەجێ دکەن.

٥- سیما و نیشان و بەڵگەییّن پێغەمبەرینییا وی:

خودێ پشــتەڤانییێ ل پێغەمبەرێن خۆ دکەت ب بەڵگەییّن دبنە ئاماژە و نیشــان ل ســەر پێغەمبەرینییا وان و هێجەت و بەڵگەییّن پێشــچاف و ئاشــکەرا ل ســەر پەیاما وان دئینیت، و خودێ هەر پێغەمبەرەکی هند بەڵگە و نیشــان دانێ کو تێرا هندێ هەبن مرۆڤ ب هەبوونا وان بەڵگەیان باوەرییێ بینن، مەزنترین بەڵگەیێ خودێ دایە پێغەمبەران؛ ئەوە یێ دایە پێغەمبەرێ مە موحەممەدی ﷺ، خودێ قورئانا پیرۆز بۆ وی ئینا خوار و دایێ، ئەو تاکە نیشــان و بەڵگەیە ژ بەڵگەییّن پێغەمبەران کو هەتا ڕۆژا قیامەتێ هەر بمینیت و ژ ناڤ نەچیت، کا چاوا خودێ نیشان و **موعجیزە**ییّن مەزن ژی دانە وی و ب وان پشــتەڤانی ل وی کر، و نیشــان و موعجیزەییّن موحەممەد پێغەمبەری ﷺ گەلەکن، ژ وان ژی:

ئیســـــراء و میعراج، کەربوونا هەیڤێ، چەندین جاران باران باری پشتی ل خەلکی بوویە هشکە سالی و باران نەهاتی و

دەستێن خۆ بۆ لایێ خودایێ خۆ بلندکرین و دوعا ژێ کرین بارانێ بۆ ب بارینیت.

خوارنەکا کێم و ئاڤەکا کێم ل بەردەستێن وی زێدە دبوو و هژمارەکا مەزن یا مرۆڤان ژێ دخوار و ڤەدخوار.

هەروەسا دەنگوباسدانا وی ب هندەك ڕویدانێن غەیبی و بوری کو خۆ ئێکی بەرفرەهییێن وان نەدزانین، ئەڤە ژی پشتی خودێ ئەڤ چەندە بۆ وی گۆتی، وەکی چیرۆکێن پێغەمبەران (سلاڤ ل سەر هەمییان بن) د گەل مللەتێن وان و چیرۆکا خۆدانێن شکەفتنێ.

دەنگوباسدانا وی ب هندەك ڕویدانێن غەیبی و داهاتی کو پشتی وی دەنگوباس پێ داین ئەو ڕویدان هاتنەڤە، ئەڤ چەندە ژی خودێ بۆ وی گۆتبوو، وەکی دەنگوباسێ وی ئاگرێ دێ ل ئەردێ حیجازێ دەرکەڤیت کو ئاگرەکێ هندێ مەزن بوو؛ ئەو کەسێ ل شامێ ژی ئەو ئاگر دیت، دیسان دەنگوباسدان ب وێ چەندێ کو خەلك دێ هەڤڕکییێ د گەل ئێکودوو کەن ل سەر بلندکرنا ئاڤاهییان.

هەروەسا خودێ تێرا وی هەیە و دێ وی ژ خەلکی پارێزیت.

دیسان هاتنەجها سوز و پەیمانێن وی بۆ صەحابییێن وی، وەکی دەمێ گۆتییە وان:

«لَتُفْتَحَنَّ عَلَيْكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ، وَلَتُنْفَقَنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ».

ئانکو: ((مسۆگەر دێ دەڤەرێن فارس و ڕومێ ل بەر هەوە ڤەبن و هوین دێ خزینەییێن وان د ڕێکا خودێدا مەزێخن)).

زێدەباری پشتەڤانیکرنا خودێ بۆ وی ب ڕێکا هنارتنا مەلائیکەتان.

پێغەمبەران (سلاڤ ل سەر هەمییان بن) مزگینییا پێغەمبەرینییا موحەممەد پێغەمبەری ﷺ دا مللەتێن خۆ، ژ وان پێغەمبەرێن ئەڤ مزگینییە دایە مللەتێن خۆ: مووسا، داوود، سولەیمان و عیسا بوون (سلاڤ ل سەر هەمییان بن) و ژ بلی وان ژی ژ پێغەمبەرێن بەنو ئیسرائیلییان.

خودێ ب بەڵگەییێن ئەقلی و ئینانا هندەك نموونە و مەتەلان[1] پشتەڤانی ل وی کر کو ئەقلێن دروست و

(١) وەکی گۆتنا خودێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ﴾ [سورة الحج: ٧٣]. ئانکو: ((ئەی گەلی مرۆڤان مەتەلەك

ساخلەم بۆ سەرچەمییایی لێ دەێن.

ئەف نیشـــانە و ئەف ئایەت و نموونەیێن ئەقلی د قورئانا پیرۆز و سـوننەتا پیغەمبەریدا ﷺ د بەربەلاڤن، و نیشـانێن وی ژ هندێ زێدەترن بهێنە هژمارتن، بەلێ هەر کەســـێ بڤێت ل ســـەر وان ڕاوەســـتیت؛ بلا بزڤڕیتە قورئانا پیرۆز و پەڕتووکێن سـوننەتێ و ژیاننامەیا پێغەمبەری ﷺ، چونکی دەنگوباسـێ پشتڕاست د ڤان ئایەت و نیشانادا هەیە.

ئـەگـەر ئـەڤ ئـایـەت و نیشـــانێن مـەزن ڕوینـەدابـان؛ دا هەڤڕکێن وی ژ کافرێن قورەیشـــی و ژ جوهی و فەلّەیان ل گـزیـرتـا عـەرەبـی دژیـان بـۆ خـۆ ب دەرفـەت بـینـن بـۆ دەرەو دەرئێخستنا وی و هشیارکرنا خەلکی ژ وی.

هاتەئینان ڤێجا هوین گوهێ خۆ بدەنێ و هزرا خۆ تێدا بکەن: هندی ئەو صـەنەمن یێن هوین ژ بلی خودێ پەرسـتنێ بۆ دکەن ئەگەر هەمی پێکڤە کۆم ببن نەشـێن مێشـەکا ب تنێ بئافرینن، ڤێجا چاوا دێ شـێن تشـتەکێ مەزنتر ئافرینن؟ و ئەو نەشـێن وی تشـتی ژ مێشـێ بسـتینن یێ مێش ژ وان دســـتینیت، ئەرێ بێزاریيەك ژ ڤێ مەزنتر هەیە؟ ڤێجا ئەو هەردوو پێکڤە دلاوازن: داخوازکەر یێ کو ژ بلی خودێ پەرســـتن بۆ دهێتە کرن یێ لاوازە و نەشـێت وی تشـتی ژ مێشـێ بسـتینیت یێ مێش درەڤینیت و یێ داخواز ژی ژێ دهێتـەکرن کو مێشـــە یـا لاوازە، ڤێجـا چـاوا ئـەو ڤـان صەنەمان بۆ خۆ دکەنە خوداوەند و ئەو ب ڤی ڕەنگی درەزیلن؟)).

قورئانا پیرۆز ئەو پەڕتووکە یا خودێ وەك وەحی بۆ پێغەمبەرێ خۆ موحەممەدی ﷺ ئینایە خوار، ئەو ئاخڤتنا خودایێ هەمی جیهانایە، خودێ قەبێ مرۆڤ و ئەجنەیان خواست و هەڤرکییا وان کر کو پەڕتووکەکا وەکی وێ یان سووڕەتەکا وەکی وێ بینن، هەتا ئەڤرۆکە ژی ئەڤ هەڤرکییە یا بەردەوامە (بەلێ کەسێ نەشیایە ئێکا وەکی وێ بینیت)، و قورئانا پیرۆز بەرسڤا کۆمەکا پرسیارێن گرنگ ددەت کو ب ملیونان کەسان ژ بەر وان پرسیاران ماینە مەندەهوش و بێ بەرسڤ ماینە، دیسان قورئانا پیرۆز یا هاتییە پاراستن ب زمانێ عەرەبی یێ کو پێ هاتییە خوار، خۆ پیتەکا ب تنێ ژی ژێ کێم نەبوویە و یا چاپکری و بەلاڤکرییە، ئەو پەڕتووکەکا پەردەدڕ و بێشییانکەرە، مەزنترین پەڕتووکە بۆ مرۆڤان هاتبیت، یا ژ هەژی هندێیە بهێتە خواندن یان وەرگێڕانا ڕامانێن وێ بهێتە خواندن، هەر کەسێ خواندنا وێ و باوەری ئینانا ب وێ ژ دەستێن وی چوو؛ ئەڤە خێر و باشی هەمی ژ دەستێن وی چوو، کا چاوا سوننەتا موحەممەد پێغەمبەری ﷺ و ڕێباز و ژیانا وی هەمی یا هاتییە پاراستن و یا بۆ مە هاتییە ڤەگوهاستن ب ڕێکا زنجیرەیەکا ڤەگوهێزەرێن جهێ باوەرییێ و ب زمانێ عەرەبی ژی یا هاتییە چاپکرن، سوننەتا وی؛ ئەو گۆتنێن

پێغەمبەرینە ﷺ یێن ئەو پێ ئاخڤتی، خۆ دێ بێژی ئەڤرۆکە ئەو یێ د ناڤ مەدا دژیت، دیسان ئەڤ سوننەتە بۆ گەلەك زمانێن دی هاتییە وەرگێڕان، قورئانا پیرۆز و سوننەتا پێغەمبەری ﷺ ژێدەرێن سەرەکینە بۆ ئەحکامێن ئیسلامێ و شەریعەتێ وێ.

٦- ئەو شەریعەتێ موحەممەد پێغەمبەری ﷺ د گەل خۆ ئینای:

ئەو شەریعەتێ موحەممەد پێغەمبەری ﷺ د گەل خۆ ئینای؛ شەریعەتێ ئیسلامێیە کو دویماهیك شەریعەتێ خودایی و دویماهیك پەیاما ئیلاهییە، شەریعەتێ ئیسلامێ د بنیاتێن خۆدا وەکی شەریعەتێ پێغەمبەرێن بەری خۆیە، هەرچەند د چاوانییێدا یێ جۆدا بیت.

ئەو شەریعەتێ تەمامییێیە، یێ گونجاییە بۆ هەمی دەم و جهان، باشییا دین و دونیایا خەلکی تێدا هەیە، وان هەمی پەرستنێن ل سەر مرۆڤی فەرزن بۆ خودایێ جیهانان بکەت وەک نڤێژ و زەکاتێ بخۆڤە دگریت، و سەرەدەرییێن دارایی و ئابووری و جڤاکی و سیاسی و شەرکەری و ژینگەهی یێن دروست و قەدەغە و ژ بلی وان یێن ژیان و ئاخرەتا خەلکی پێدڤی پێ هەی دیار دکەت.

ئەڤ شــەریعەتە دین و خوین و ناموووس و مال و ئەقل و زارۆکێن خەلکی دپارێزیت، ئەو هەمی چاکی و باشــییان بخوّڤە دگریــت، ژ هەمی ڕەزیلی و خرابییان هشــیارییێ ددەت، بــانــگەوازیــێ دکــەت بــۆ ڕێــزگــرتــنــا مــرۆڤــی و نــاڤــنــجــیــبــوونــێ و دادپــەروەری و دلســــۆزی و پــاڤــژی و ڕێکوپێکییا کاری و حەزژێکرنێ، دیســــان حەژێکرنا خێرێ بۆ خەلکی، پاراســــتنا خوینێ، ئاســــایشــــا وەلاتان و حەرامکرنا تڕسـاندن و تێکدانا خەلکی بێی حەق. موحەممەد پێغەمبەر ﷺ شەڕکەڕ بوو دژی زۆڕداری و گەندەلییێ ب هەمی ڕەنگ و شــــێــوەیــێــن خــوّڤــە، دیســــان ئــەو دژی خــوڕافــات و خوّڤەدەرکرن و ڕەهبانییەتێ بوو.

موحەممەد پێغەمبەری ﷺ دیارکرییە کو خودێ قــەدرێ مرۆڤی گرتییە و ئەو ب بها ئێخســتییە - ب ژن و زەلامڤە - و هەمی مافێن وی بۆ پاراســتینە و مســـۆگەر کرینە، و ئەو بەرپرســییار کریە ژ هەمی هەلبژارتن و کریار و ڕەفتارێن وی، دیسان بەرپرسیارەتییا هەر کارەکێ زیانێ ب نەفسا وی یان ب یێن دی بگەهینیت ئێخســتیە ســتوّیێ وی. زەلام و ژن ژ لایێ باوەری و بەرپرســییارەتی و جزادان و پاداشــتی وەک ئێک لێکرینە و د ڤی شــەریعەتیدا گرنگییەکا تایبەت ب ژنێ هاتییە دان، وەک دایک و هەڤژین و کچ و خوشک.

ئەو شـەریعەتێ موحەممەد پێغەمبەر ﷺ پێ هاتی؛ ب پاراستنا ئەقلی و حەرامکرنا وان هەمی تشتان هاتییە پێن وی ئـەقلی تێکـددەن، وەکی ڤەخوارنـا عەرەقێ، ڤێجـا ئیسـلامێ ئـایین وەک ڕونـاهییـەکێ هژمـارتییە کو ڕێکـا ئەقـلـی ڕوهـن دکەت؛ دا مـرۆڤ خـودایـێ خـۆ ل سـەر چاڤڕوهنی و زانینێ بپەرێسـیت و شـەریعەتێ ئیسـلامێ قـەدر و بـهـایـێ ئەقـلـی بـلـنـد کـر و ئەو کـرە بـنـگـەهـێ ڕاسـپاردنێ (تەکلیفێ)، و ئەو ژ قەید و زنجیرێن خوڕافات و صەنەمپەرسییێ ئازاد کر.

شـەریعەتێ ئیسـلامێ زانسـتێ دروسـت مەزن دکەت و هاندانێ دکەت ل سـەر ڤەکۆلینا زانسـتی یا دویر ژ حەز و دلچوونان، و گازی دکەت بۆ نێڕین و هزرکرنێ د نەفسێ و د گەردوونیدا و ئەنجامێن زانسـتی پێن دروسـت نابنە دژی وی تشتێ پێغەمبەر ﷺ پێ هاتی .

د شـەریعەتیدا جوداهی بۆ چ ڕەگەزەکێ دیارکری یێ خەلکی ل هەمبەر ڕەگەزەکێ دی نینە، و تێدا چ مللەت ب سەر چ مللەتێن دی نەهاتینە پێشخستن، بەلکی هەمی ل هەمبەر حوکمێن وی وەکی ئێکن؛ چونکی خەلک هەمی د بنگەهێ خۆدا وەکی ئێکن و چ قـەدر و پێشـخسـتن بۆ

ڕەگەزەکی ل ســەر ڕەگەزەکی دی نینە و بۆ مللەتەکی ل ســەر مللەتــەکێ دی نینــە ژ بلی ب ڕێکا تەقوایێ، موحەممەد پێغەمبەری ﷺ یا گۆتی کو هەر زارۆکەکێ ژ دایك دبیت؛ ل سەر خۆرستییێ ژ دایك دبیت و چ مرۆڤ ب گونەهکاری ژ دایک نابن یان نابیتە میراتگرێ خەلەتییا کەسەکێ دی.

د شەریعەتێ ئیسلامێدا خودێ تەوبە یا دانای، تەوبە ژی: زڤرینا مرۆڤییە بۆ دەف خودایێ خۆ و هێلانا گونەهێ، و ئیســلام گونەهێن بەری خۆ ژێ دبەت، کا چاوا تــەوبــە ژی گونەهێن بەری خۆ ژێ دبەت، لەوا چ پێدڤی ناکەت مرۆڤ ل هەمبەر مرۆڤەکێ دی دانپێدانێ ب خەلەتییێن خۆ بکەت، چونکی د ئیسلامێدا پەیوەندییا د ناڤبەرا مرۆڤی و خودێدا؛ پەیوەندییەکا ڕاســتەوخۆیە و پێدڤی ناکەت کەســەکێ دی ببیتە ناڤبەند (واســطە) د ناڤبەرا تە و خودێدا، ژ بەر هندێ ژی ئیســلام ڕێگرییێ ل هندێ دکەت ئەم مرۆڤان بکەینە خودێ یان وان بکەینە هەڤپشــک بۆ خودێ د خوداینی یان پەرستنا ویدا.

ئــەو شــەریعەتێ موحــەممــەد پێغەمبەر ﷺ پێ هاتی؛ هەلوەشــێنەرە بۆ هەمی شــەریعەتێن بەری خۆ، چونکی

شـــەریعەتێ ئیســـلامێ، ئەوێ موحەممەد پێغەمبەر ﷺ ژ دەف خودێ پێ هاتی؛ دویماهیك شـــەریعەتە هەتا ڕۆژا قیامەتێ و ئەو بۆ هەمی جیهانایە، ژ بەر هندێ پێن بەری خۆ هەلوەشاندن، هەروەکی شەریعەتێن بەری وی ئێکودوو هەلوەشـاندین، خودایێ مەزن ژی چ شـەریعەتان دی ژ بلی شـەریعەتێ ئیسـلامێ قەبویل ناکەت و پێ ڕازی نابیت و چ دین و ئـایینێن دی ژ بلی ئیســـلامێ یێ کو موحـەممـەد پێغەمبەر ﷺ پێ هاتی قەبویل ناکەت و پێ ڕازی نابیت و هەر کەســێ ژ بلی ئیســلامێ دینەکێ دی بۆ خۆ بگریت و باوەرییێ پێ بینیت؛ ژێ ناهێتە قەبویلکرن و هەر کەســێ بڤێت پێزانین و حوکمێن ڤی شـــەریعەتی بزانیت؛ بلا د وان پەرتووکێن باوەڕپێکریدا لێ بگەڕیێت یێن ئیســـلامێ ددەنە نیاسین.

ئارمانجا شـەریعەتێ ئیسـلامێ - هەر وەکی ئەڤە ئارمانجا هـەمی پـەیام و گـازییێن ئیلاهییە - ئـەڤـەیـە: ئـەڤ ئـایینێ دروســـت مرۆڤی بلنـد بکـەت داکو ئـەڤ مرۆڤـە ببیتـە عـەبـدەکێ دلســۆز بۆ خودایێ هـەمی جیهـانـان و ڤی مرۆڤی ئـازاد بکـەت ژ عـەبـدینییا مرۆڤـان یـان عـەبـدینییا تشتەکێ بێ ڕح یان خۆڕافاتەکێ.

بێگومان شەریعەتێ ئیسلامێ یێ گونجاییە بۆ هەمی دەم و جهان و خۆ تشتەک تێدا نینە دژی بەرژەوەندییێن دروست ییّن مرۆڤی بیت، چونکی ئەو ژ دەڤ خودێ هاتییە خوارێ، ئەو خودایێ دزانیت مرۆڤ پێدڤی ب چنە و ب ڕاستی مرۆڤ پێدڤی ب شەریعەتەکینە کو د ناڤخۆییا خۆدا یێ دروست بیت، هندەك دژی هندەکێ دی نەبیت و ئێکدوو هەلنەوەشینیت، چاککەر بیت بۆ مرۆڤایەتییێ، نە چ مرۆڤ ژ دەڤ خۆ بدانن و دروست بکەن، بەلکی ژ دەڤ خودێ هاتبیتە وەرگرتن و خەلکی ڕێنمایی بکەت بۆ ڕێکا خێر و ڕاستییێ، ڤێجا ئەگەر حوکمی پێ بکەن؛ کارێن وان دێ ڕاست بن و دێ ژ زۆڕداریيا ئێکدوو د پاراستی بن.

٧- هەلویستێ هەڤڕکێن وی و شاهدەییا وان بۆ وی:

گۆمان تێدا نینە هەر پێغەمبەرەکی؛ هندەك هەڤڕك و دوژمن هەنە و دوژمناهییا وی دکەن و ل سەر ڕێکا گازییا وی ڕادوەستن و دبنە ڕێگر کو ئەو ڤێ گازییێ بەلاڤ بکەت و خەلکی ژ باوەری ئینانا ب وێ ددەنە پاش، پێغەمبەرێ خودێ موحەممەدی ژی ﷺ د ژیانا خۆدا و پشتی مرنا خۆ ژی گەلەك دوژمن هەبوون، بەلێ خودێ ئەو ب سەر وان هەمییان ئێخست و شاهدەدانا ڤان هەڤڕك و دوژمنان - د کەڤندا و

هـەتـا نوکـە ژی - ب ڕەنگـەکێ موتەواتر هـاتییـە کو ئـەو پێغەمبەرە و ئەو یێ ب وێ هاتی یا پێغەمبەرێن بەری وی (ســـلاڤ ل ســـەر هەمییان بن) پێ هاتین و کو ئەوان باش دزانی ئەو پێغەمبەرە و یێ ل ســـەر حەقییێ، بەلێ گەلەك تشـــت دبوونە ڕێگر ل هەمبەری باوەری ئینانا ب وی، وەکی ڤیانا دەســتهەلاتێ یان ترسـا ژ جڤاکی یان ژ دەســتدانا وی مالێ ب ڕێکا پوست و کورسیکا خۆ ب دەست خۆڤە ئینای.

سوپاسی بۆ خودایێ هەمی جیهانان بن.

***

ناڤەرۆك

پێغەمبەرێ ئیسلامێ موحەممەد ﷺ ٢

١- ناڤێ وی و نەسەبا وی و ئەو باژێرێ لێ ژ دایك بووی و مەزن بووی ٢

٢- هەڤژینییەکا بەرەکەتدار د گەل خاتینەکا بەرەکەتدار..... ٤

٣- دەستپێکرنا وەحییێ..... ٥

٤- پەیاما وی..... ١٥

٥- سیما و نیشان و بەڵگەیێن پێغەمبەرینییا وی..... ١٩

٦- ئەو شەریعەتێ موحەممەد پێغەمبەری ﷺ د گەل خۆ ئینای ٢٤

٧- هەلویستێ هەڤڕکێن وی و شاهدەییا وان بۆ وی..... ٢٩

***

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات